

ASK ŠKOLÁM
ŽÁKŮM 2. STUPNĚ ZŠ

SURREÁLNÝ SEN

MINISTERSTVO
KULTURY

Středočeský kraj

SURREÁLNÝ SEN

Surrealismus je avantgardní umělecký směr založený na představách a podvědomí. Umělci byli ovlivněni psychoanalýzou a jejich dílo je projevem svobodné nevědomé mysli. Největší inspirací jsou jim představy, zkušenosti a sny, které stírají hranici mezi fantazií a realitou. Takto vyvolanými pocity nás chtějí osvobodit od logiky a rozumu. Avantgarda se odráží v literatuře, výtvarném umění, hudbě i divadle. Umění vychází z běžného života, ale umělci nezobrazovali reálný svět. Experimentovali s výtvarnými technikami a formami, které měly silně působit na diváka. **Jakými představami nebo sny se nejraději necháváte unášet Vy?**

V Nezvalově poezii je obdivuhodná jeho fantazie, představivost a spontánnost s volným proudem myšlenek. Uvolnil stavbu básně, funkcí poezie byla hra, zábava a propojení se životem. Jeho tvorba je také proslulá svou obrazovou a grafickou úpravou, na které s ním spolupracovali Karel Teige a Jindřich Štyrský.

Nezvalova poetistická *Abeceda* obsahuje básně inspirované jednotlivými písmeny abecedy.

Přečtěte si báseň písmene H a R. Jaké pocity ve Vás básně vyvolávají?

H
člověk vydechne a nedýchá pak již
klaun skočil z hrazdy hudba mlčí Drum!
Jen v koutě šaška tleskat uslyšíš –
Výborně já jsem také publikum

RRRR
bubínky daly se na pochod
přes devět mostů přes sedm vod
RRR komedianti z Devětsilu
rozbili stánek na březích božského Nilu

Vítězslav Nezval,
Abeceda (Pantomima), 1924

Na chvíli se zasněte a zaznamenejte jedno písmeno nebo slovo, které Vám fantazie nabídne.

Jindřich Štyrský (1899–1942):
Obraz z roku 1932, 1932 / olej, plátno

SURREALISMUS (20. a 30. léta 20. stol.)

- umělecký směr
- avantgarda
- sny
- představy, fantazie
- nevědomí
- automatismus
- experiment
- hledání nových obsahů a forem
- rozvoj techniky a vědy
- meziválečné období
- nástup autoritativních režimů
- hospodářská krize
- vypuknutí 2. sv. války

JINDŘICH ŠTYRSKÝ
TOYEN
VÍTĚZSLAV NEZVAL
KAREL TEIGE
JINDŘICH HONZL
JAROSLAV JEŽEK
JIŘÍ VOSKOVEC JAN WERICH
MILČA MAYEROVÁ

VÍTĚZSLAV NEZVAL

(1900–1958) byl český básník, spisovatel a překladatel. Byl členem uměleckého svazu *Devětsil* (Jiří Wolker, Karel Teige). Také byl spoluzakladatelem literárního směru poetismu. Poetismus dal osobitý přínos evropskému umění. Teoretici tvrdí, že je úvodní fází českého surrealismu. V roce 1933 se Nezval ve Francii seznámil s André Bretonem a dalšími francouzskými surrealisty. To ovlivnilo jeho vlastní tvorbu a podnítilo jej k založení *Surrealistické skupiny*.

Nechte své myšlenky a představy volně plynout. Písmeno či slovo rozved'te do surrealistického příběhu nebo básně.

Kam Vás fantazie dovedla?

Prohlédněte si dílo Jindřicha Štyrského *Obraz z roku 1932*. Jindřich si pořizoval záznamy svých snů, které mu často sloužily jako výchozí materiál pro jeho surrealistická díla. Sny často zobrazují nepravděpodobné skutečnosti, jsou však ovlivněny naší psychikou a vycházejí z našich představ a vzpomínek. **Představte si, že se Vám zdá sen, jaký je znázorněn na obraze. Co by se v něm událo?**

JINDŘICH ŠTYRSKÝ byl český umělec. Vytvářel scény pro *Osvobozené divadlo* nebo navrhoval obálky a výtvarnou podobu knih, mj. pro Nezvalovu *Pantomimu*. Společně s Toyen (vlastním jménem Marie Čermínová) vytvořili vlastní umělecký směr **artificialismus**, který propojoval malířství a poezii. Malíř se stává básníkem, básník vyjadřuje svou představu, které dodává tvar a barvu. Tvorba dvojice se vyvíjí a inspirují se francouzským surrealismem. V roce 1934 byla založena **Skupina surrealistů v ČSR**, oba byli jejími spoluzakladateli.

Důležitým znakem avantgardy je **prolínání různých technik a médií**, jako je divadlo, film, fotografie, hudba, literatura a tanec. **Hledejte i Vy nové formy prostřednictvím vlastní zkušenosti a experimentu a posuňte svou surrealistickou báseň nebo příběh ještě dál.**

Básně z *Abecedy* jsou doprovázeny fotografiemi, na kterých tanečnice a choreografka Milča Mayerová vytvořila k písmenům taneční kompozice. **Jak byste vyjádřili pocit svého příběhu pomocí pózy či gesta? Pro jeho dramatizaci se můžete inspirovat *Osvobozeným divadlem*, Jiřím Voskovcem a Janem Werichem. Jak by vypadal Váš příběh, kdybyste ho zhudebnili jako hudební skladatel Jaroslav Ježek? Vyjádřit ho můžete i výtvarně jako Jindřich Štyrský a Toyen. Poskládejte ho do koláže s použitím barevných papírů, fotografií, starých novin nebo časopisů.**

Povedlo se Vám odklonit se od logiky a rozumu a popustit uzdu své představivosti? Nechali jste se inspirovat vlastní zkušeností a okolním světem stejně jako surrealisté?

JINDŘICH ŠTYRSKÝ

(1899–1942) byl malíř, grafik, básník, fotograf, ilustrátor a scénický výtvarník, představitel surrealismu a teoretik. Vystudoval AVU, byl členem uměleckého sdružení *Devětsil*, *Spolku výtvarných umělců Mánes* a spoluzakladatelem *Surrealistické skupiny ČSR*. Dva roky působil jako ředitel výpravy *Osvobozeného divadla*.

Prostor pro Vaše poznámky...

